

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Method) เพื่ออธิบายข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์การจัดทำบัญชีครัวเรือน และข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ของเกษตรกรในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ และได้ทำการ เก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 500 ชุด โดยได้เริ่มเก็บข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคม 2550 จนถึง เดือนกันยายน 2550 โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามและเก็บพื้นที่ที่ตอบแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว วิธีการศึกษา ประกอบด้วย วิธีการเก็บข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้ สำหรับการศึกษานี้ ใช้วิธีการสำรวจ โดยการใช้แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ

1. ข้อมูลส่วนบุคคล
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์การจัดทำบัญชีครัวเรือน
3. ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน
4. ข้อมูลเกี่ยวกับสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ และได้รับแจกสมุดบัญชีครัวเรือนจาก ธกส. จำนวนทั้งหมด 4,500 ครัวเรือน ณ วันที่ 31 มีนาคม 2549 (แหล่งข้อมูลจาก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์)

1. ขนาดตัวอย่าง

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

(จากหนังสือการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS (ผศ.ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2548: 47)

โดยที่

- N = จำนวนผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรที่ได้รับแจกสมุดบัญชีครัวเรือนทั้งหมด
 n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ผู้ศึกษาต้องกำหนดขึ้นมา โดยในที่นี้กำหนดไว้ไม่เกิน 0.05 หรือ 5%

$$n = \frac{4,500}{1 + 4,500 \times (0.05)^2}$$

ดังนั้นจะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง $n = 367$ ตัวอย่าง

เนื่องจากผู้วิจัยเลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งไปและกลับไปที่เก็บภายหลัง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาจไม่ให้ความร่วมมือ หรืออาจเกิดการสูญหาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 500 ตัวอย่าง

2. การสุ่มตัวอย่าง ได้กำหนดขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยเลือกวิธีการจับฉลาก แบบการสุ่มไม่แทนที่ จากจำนวนหมู่บ้าน ของอำเภอชุมแสงทั้งหมด 12 ตำบล ที่ได้รับแจกสมุดบัญชีครัวเรือน โดยแยกเกษตรกรออกเป็นกลุ่มตัวอย่างตามตำบล ดังนี้

1. ตำบลชุมแสง	ได้รับแจกสมุดจำนวน 100 ครัวเรือน
2. ตำบลทับกฤช	ได้รับแจกสมุดจำนวน 700 ครัวเรือน
3. ตำบลพิบูล	ได้รับแจกสมุดจำนวน 200 ครัวเรือน
4. ตำบลเกษไชย	ได้รับแจกสมุดจำนวน 400 ครัวเรือน
5. ตำบลท่าไม้	ได้รับแจกสมุดจำนวน 500 ครัวเรือน
6. ตำบลบางเคียน	ได้รับแจกสมุดจำนวน 500 ครัวเรือน
7. ตำบลหนองกระเจา	ได้รับแจกสมุดจำนวน 550 ครัวเรือน
8. ตำบลพันลาน	ได้รับแจกสมุดจำนวน 300 ครัวเรือน
9. ตำบลโคกหม้อ	ได้รับแจกสมุดจำนวน 300 ครัวเรือน

10. ตำบลไฟสิงห์	ได้รับแจกสมุดจำนวน 400 ครั้วเรือน
11. ตำบลพะมั่ง	ได้รับแจกสมุดจำนวน 350 ครั้วเรือน
12. ตำบลทับกฤชใต้	ได้รับแจกสมุดจำนวน 200 ครั้วเรือน

รวมทั้งสิ้น 4,500 ครั้วเรือน จะสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งเป็นกลุ่มและคำนวณถ่วงเฉลี่ยตามสัดส่วนในแต่ละตำบล ได้ดังนี้

1. ตำบลชุมแสง ได้รับแจกสมุดจำนวน 100 ครั้วเรือน สุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถามจำนวน 11 ครั้วเรือน โดยกระจายไปตามครั้วเรือนต่าง ๆ ทั่วตำบล โดยวิธีการจับฉลากแบบการสุ่มแบบไม่แทนที่
2. ตำบลทับกฤช ได้รับแจกสมุดจำนวน 700 ครั้วเรือน สุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถามจำนวน 79 ครั้วเรือน โดยกระจายไปตามครั้วเรือนต่าง ๆ ทั่วตำบล โดยวิธีการจับฉลากแบบการสุ่มแบบไม่แทนที่
3. ตำบลพิบูล ได้รับแจกสมุดจำนวน 200 ครั้วเรือน สุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถามจำนวน 22 ครั้วเรือน โดยกระจายไปตามครั้วเรือนต่าง ๆ ทั่วตำบล โดยวิธีการจับฉลากแบบการสุ่มแบบไม่แทนที่
4. ตำบลเกษไชย ได้รับแจกสมุดจำนวน 400 ครั้วเรือน สุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถาม จำนวน 44 ครั้วเรือน โดยกระจายไปตามครั้วเรือนต่าง ๆ ทั่วตำบล โดยวิธีการจับฉลากแบบการสุ่มไม่แทนที่
5. ตำบลท่าไม้ ได้รับแจกสมุดจำนวน 500 ครั้วเรือน สุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถาม จำนวน 56 ครั้วเรือน โดยกระจายไปตามครั้วเรือนต่าง ๆ ทั่วตำบล โดยวิธีการจับฉลากแบบการสุ่มไม่แทนที่
6. ตำบลบางเคียน ได้รับแจกสมุดจำนวน 500 ครั้วเรือน สุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถาม จำนวน 56 ครั้วเรือน โดยกระจายไปตามครั้วเรือนต่าง ๆ ทั่วตำบล โดยวิธีการจับฉลากแบบการสุ่มไม่แทนที่
7. ตำบลหนองกระเจา ได้รับแจกสมุดจำนวน 550 ครั้วเรือน สุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถาม จำนวน 61 ครั้วเรือน โดยกระจายไปตามครั้วเรือนต่าง ๆ ทั่วตำบล โดยวิธีการจับฉลากแบบการสุ่มไม่แทนที่

8. ตำบลพันลาน ได้รับแจกสมุดจำนวน 300 ครั้วเรือน สุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถาม จำนวน 33 ครั้วเรือน โดยกระจายไปตามครั้วเรือนต่าง ๆ ทั่วตำบล โดยวิธีการจับฉลากแบบการสุ่มไม่แทนที่

9. ตำบลโคกหม้อ ได้รับแจกสมุดจำนวน 300 ครั้วเรือน สุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถาม จำนวน 33 ครั้วเรือน โดยกระจายไปตามครั้วเรือนต่าง ๆ ทั่วตำบล โดยวิธีการจับฉลากแบบการสุ่มไม่แทนที่

10. ตำบลไผ่สิงห์ ได้รับแจกสมุดจำนวน 400 ครั้วเรือน สุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถาม จำนวน 44 ครั้วเรือน โดยกระจายไปตามครั้วเรือนต่าง ๆ ทั่วตำบล โดยวิธีการจับฉลากแบบการสุ่มไม่แทนที่

11. ตำบลชะแม้ง ได้รับแจกสมุดจำนวน 350 ครั้วเรือน สุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถาม จำนวน 39 ครั้วเรือน โดยกระจายไปตามครั้วเรือนต่าง ๆ ทั่วตำบล โดยวิธีการจับฉลากแบบการสุ่มไม่แทนที่

12. ตำบลทับกฤชใต้ ได้รับแจกสมุดจำนวน 200 ครั้วเรือน สุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถาม จำนวน 22 ครั้วเรือน โดยกระจายไปตามครั้วเรือนต่าง ๆ ทั่วตำบล โดยวิธีการจับฉลากแบบการสุ่มไม่แทนที่

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์การจัดทำบัญชีครั้วเรือน และข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครั้วเรือนด้วยการวิเคราะห์ความยากง่ายของการใช้คำถามการกำหนดรูปแบบของแบบสอบถามในการจัดเก็บข้อมูล ให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง โดยมีเจ้าหน้าที่นำแบบสอบถามไปจัดเก็บกับกลุ่มตัวอย่าง

แบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังตัวอย่างแบบสอบถามใน ภาคผนวก ก ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์การจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งประยุกต์ขึ้นเพื่อ สอบถามการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์การจัดทำบัญชีครัวเรือน ผลของการประเมิน จะทำให้ผู้ประเมินทราบถึงสื่อประชาสัมพันธ์ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำไปปรับปรุงสื่อที่จะนำมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ ซึ่งแบบสอบถามเป็นคำถามปลายปิด จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย

1. ท่านได้รับข่าวสารการจัดทำบัญชีครัวเรือนจากสื่อใดบ้าง
2. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารการจัดทำบัญชีครัวเรือนบ่อยแค่ไหน
3. จากข้อมูลที่ท่านได้รับจากสื่อต่าง ๆ ทำให้ท่านทราบข้อมูลใดบ้าง
4. ท่านคิดว่าสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่ท่านได้รับเป็นอย่างไร

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลการจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งประยุกต์ขึ้นเพื่อ สอบถามเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ผลของการประเมินจะทำให้ผู้ประเมินทราบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบบสอบถามเป็นคำถามปลายปิด จำนวน 4 ข้อ และคำถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ ประกอบด้วย

1. ท่านได้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนหรือไม่
2. ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนท่านสมาชิกจัดทำได้เป็นอย่างดีหรือไม่
3. ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนท่านได้รับความรู้และแนวทางในการปฏิบัติจากใคร
4. ท่านมีวิธีปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างไร
5. เพราะสาเหตุใดท่านจึงไม่มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งประยุกต์ขึ้นเพื่อ สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ สื่อประชาสัมพันธ์ที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งผลของการประเมินจะทำให้ผู้ประเมินทราบถึง ระดับอิทธิพลของสื่อที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำไปปรับปรุงสื่อที่จะนำมาใช้ในการประชาสัมพันธ์

ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบได้ 4 ระดับ โดยมีเกณฑ์ ดังนี้

1 คะแนน	หมายถึงน้อยที่สุด
2 คะแนน	หมายถึงน้อย
3 คะแนน	หมายถึงปานกลาง
4 คะแนน	หมายถึงมาก
5 คะแนน	หมายถึงมากที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการใช้เครื่องมือแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับกลุ่มประชากร ได้มีการนำแบบสอบถามมาพิจารณาความถูกต้องและความยากง่ายของการใช้คำถามในแบบสอบถามแล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างประมาณ 50 ชุด เพื่อทดสอบความชัดเจนและความเข้าใจในการใช้คำถามของกลุ่มตัวอย่างแล้วนำกลับมาพิจารณาปรับปรุงแบบสอบถามให้สามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรได้เหมาะสม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลต่าง ๆ ที่ถูกเก็บรวบรวมไว้เพื่อใช้ในการดำเนินการศึกษา สามารถแบ่งข้อมูลออกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้ศึกษาได้ไปทำหน้าที่กระจายแบบสอบถามที่ได้กำหนดไว้ตามการกำหนดไว้ว่าไปตำบล ไต่บั้ง แจกให้แก่ครัวเรือนไต่บั้ง การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจ (Survey Method) ผู้ศึกษาเลือกที่จะเก็บข้อมูลจากการสำรวจ โดยการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีการเผชิญหน้า (Face to Face) และมีการพูดคุยโต้ตอบซึ่งกันและกัน เป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น 500 ตัวอย่าง เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2550 ถึงเดือน กันยายน 2551

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับโครงการบัญชีครัวเรือน และข้อมูลจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอำเภอชุมแสง โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ เว็บไซต์ ของทางโครงการ และ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้ศึกษาได้นำมาตรวจสอบความถูกต้อง และครบถ้วนตามแบบสอบถามทั้งหมด 3 ส่วน (1) ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) ส่วนการประเมินตนเอง และ (3) ส่วนประเมินองค์กร แล้วจึงนำมาประมวลผลและวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เป็น ดังนี้

- 1 การวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency)
- 2 การวิเคราะห์โดยแสดงเป็นค่าร้อยละ (Percentage)
- 3 การวิเคราะห์ด้วยความถี่ โดยใช้ค่าฐานนิยม (Mode)
- 4 การวิเคราะห์โดยแสดงการเปรียบเทียบความสัมพันธ์แบบการแจกแจงไคสแควร์ (Chi-Square)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทำโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการประมวลผลข้อมูลซึ่งใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยแยกการวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการคำนวณค่าความถี่ (Frequencies) ได้แก่

1. **การคำนวณค่าร้อยละ (Percentage)** เป็นการแจกแจงความถี่ของข้อมูลในด้านปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลลานสัก ของกลุ่มตัวอย่างแล้วนำเสนอข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมวดหมู่โดยใช้สูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนข้อมูลที่เก็บได้} \times 100}{\text{จำนวนตัวอย่าง}}$$

2. การแจกแจงไคสแควร์ (Chi-Square) เป็นการเปรียบเทียบเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น (Independent Variables) กับ ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ต้องการทดสอบว่า เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์การจัดทำบัญชีครัวเรือนหรือไม่ และ ทดสอบว่า เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับการจัดทำบัญชีครัวเรือนหรือไม่

การทดสอบสมมติฐานด้วย การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคลต่อการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ การจัดทำบัญชีครัวเรือน และสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ถ้าผลการคำนวณปรากฏว่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยคู่ใดมีค่านัยสำคัญที่คำนวณได้น้อยกว่าค่านัยสำคัญที่กำหนด (α) เท่ากับ 0.05 จะสรุปได้ว่า คะแนนเฉลี่ยคู่นั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ถ้าค่านัยสำคัญที่คำนวณได้มากกว่าค่านัยสำคัญที่กำหนด (α) เท่ากับ 0.05 แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยคู่นั้น มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญ